

el balancé

La vida dels elfs

Muriel Barbery

edicions

62

MURIEL BARBERY

La vida dels elfs

Traducció de Salvador Company
i Anna Torcal

Edicions 62

Barcelona

Títol original: *La vie des elfes*
© Muriel Barbery, Éditions Gallimard, 2015

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 917021970 / 932720447).

Tots els drets reservats.

Primera edició: setembre del 2015

© de la traducció: Salvador Company i Anna Torcal, 2015

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.,
Pedro i Pons, 9-11, 11a planta. 08034 Barcelona.
info@edicions62.cat
www.edicions62.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Aragó, 390 - 08013 Barcelona

Imprès a Romanyà Valls

DIPÒSIT LEGAL: B. 20.046-2015
ISBN: 978-84-297-7454-2

Taula

NAIXEMENTS.....	11
<i>La petita de les Espanyes</i>	13
<i>La petita de les Itàlies</i>	25
ARQUERS.....	37
L'Angèle — <i>Les fletxes negres</i>	41
En Gustavo — <i>Una veu de mort</i>	56
<i>Consell èlfic restringit</i>	73
La Maria — <i>La llebre i el porc senglar</i>	75
La Leonora — <i>Tanta llum</i>	94
<i>Consell èlfic restringit</i>	113
L'Eugénie — <i>Tot el temps de la guerra</i>	114
En Raffaele — <i>Aquells servidors</i>	129
<i>Consell èlfic restringit</i>	140
La Clara — <i>Que agafi rosaris</i>	141
En Pietro — <i>Un gran marxant</i>	148
<i>Consell èlfic restringit</i>	160
El pare François — <i>En aquell país</i>	162
L'Alessandro — <i>Els pioners</i>	175
<i>Consell èlfic restringit</i>	191
L'André — <i>A la terra</i>	192
La Teresa — <i>Les germanes Clemente</i>	211

<i>Consell èlfic restringit</i>	221
La Rose — <i>Les nissagues del cel</i>	222
En Petrus — <i>Un amic</i>	234
<i>La meitat del Consell de les Boires</i>	244
GUERRA	245
L'Eugène — <i>Tots els somnis</i>	249
<i>La meitat del Consell de les Boires</i>	276
Agraïments i gratitud	279

La petita de les Espanyes

La petita passava la major part del temps lliure a les branques. Quan no sabien on trobar-la, anaven als arbres, de primer al gran faig que dominava el rafal nord i on li agradava somiar desperta observant el moviment a la granja, després al vell til·ler de l'hort darrere del petit muret de pedres fresques, i per fi, i era el més sovint a l'hivern, als roures de la coma oest del camp contigu, una mar arborada del terreny plantada amb tres espècimens com no se'n trobaven de més bonics a la zona. La petita s'amagava als arbres tot el temps que podia furtar a una vida de poble composta d'estudis, d'àpats i de misses, i de vegades hi convidava alguns companys que es meravellaven de les plataformes lleugeres que ella hi havia disposat i passaven allà els dies xerrant i rient.

Un vespre que ella era sobre una branca baixa del roure del mig, mentre la coma s'omplia d'ombres i sabia que estaven a punt de venir-la a buscar per tornar a l'escalfor, va preferir fer drecera pel prat i anar a saludar les ovelles del veí. Va marxar enmig de la broma naixent. Coneixia cada tou d'herba en un perímetre que anava des dels contraforts de la granja del seu pare fins al llindar de la del

Marcelot; hauria pogut tancar els ulls i guiar-se com si fossin estrelles amb els bonys dels camps, els joncs dels rierols, les pedres dels camins i les inclinacions dels pendents suaus; en comptes d'això, i per una raó especial, els va obrir de bat a bat. Algú caminava enmig de la broma a penes a uns centímetres, i aquesta presència li provocava un pessic estrany al cor, com si l'òrgan s'embolcallés sobre ell mateix tot portant-li curioses imatges —va veure un cavall blanc en un sotabosc rogenic i un camí pavimentat amb pedres negres que llüen sota l'alta frondositat.

Cal dir com era ella el dia d'aquell esdeveniment notable. Els sis adults que vivien a la granja —el pare, la mare, dues besties i dues cosines llunyanes— l'adoraven. Hi havia en ella un encant que no s'assemblava al que es veu en els nens les primeres hores dels quals han estat clements, aquesta mena de gràcia sorgida d'una bona barreja d'ignorància i de felicitat, no, era més aviat un halo irisat que es veia quan ella es movia i que els esperits forjats a les pastures i als boscos comparaven amb les vibracions dels grans arbres. Només la tieta més vella, gràcies a una inclinació suplementària pel que no té explicació, pensava que hi havia alguna cosa màgica a l'interior de la petita, però allò que tenien per segur és que es movia d'una manera inhabitual per a una nena tan petita, tot arrossegant amb ella una mica de la invisibilitat i de la tremolor de l'aire, com fan les libèl·lules o les branques al vent. A banda d'això, era molt morena i molt eixerida, una mica prima però amb molta elegància; els ulls com dues obsidians resplendents; la pell mat, gairebé de mestissa; una vermellor que formava un cercle dalt dels pòmuls, una mica esclaus; els llavis amb la vora molt marcada i del color de la sang fresca. Una belle-

sa. I quin caràcter! Sempre corrent a través dels camps, llançant-se sobre la gespa i quedant-se mirant l'enorme cel, travessant el rierol amb els peus nus, fins i tot a l'hivern, per sentir-ne la frescor o la mossegada, i narrant a tothom amb la seriositat d'un bisbe les grans i petites gestes dels seus dies allà a fora. Amb això, una lleugera tristesa, com la de les ànimes la intel·ligència de les quals sobrepassa la seva percepció i que, mitjançant uns quants indicis que són pertot arreu, fins i tot als llocs arrecerats, encara que molt pobres, on ella havia crescut, ja presenten les tragèdies del món. Així, aquesta jove branca ardent i secreta va sentir a prop seu dins de la broma de les cinc la presència d'un ésser invisible, del qual ella sabia, amb més seguretat que la del capellà que predicava l'existència de Déu Nostre Senyor, que era alhora amistós i sobrenatural. Per tant, no va tenir-ne por. En comptes d'això, es va desviar de la direcció que havia decidit just abans, la de les ovelles.

Alguna cosa li va agafar la mà. Era com si haguessin entortolligat una ampla urpa dins d'una madeixa flexible i tèbia que fes una pinça suau dins de la qual la seva pròpia mà s'ofegava, però cap home hauria pogut tenir aquella encaixada de palmell, de la qual, a través del cabdell sedós, ella sentia els clots i els plens a la manera d'una pota de porc senglar gegant. En aquell instant, van tombar a l'esquerra, gairebé en angle recte, i ella va entendre que es dirigien cap al petit bosc tot envoltant les ovelles i la granja del Marcelot. Allà hi havia un guaret ple d'una bella herba atapeïda i humida que pujava fent un pendent suau i arribava tot seguit al turó mitjançant un pas en ziga-zaga, fins a desembocar en un bonic bosc de pollanques que era ple a vessar de maduixes i de vincapervinques que forma-

ven una catifa, i sobre el qual, encara feia poc, cada família tenia drets i tallava la llenya que li corresponia així que queia la primera neu; ai las, aquella època ja ha passat, però no en parlarem avui, per pena o per oblit, i perquè a aquestes hores la petita corre davant del seu destí tot agarrant ben premuda una pota de porc senglar gegant. Aquell vespre pertanyia a una tardor com feia temps que no se n'havia vist de tan clement. Havien ajornat posar les pomes i les peres a arrugar sobre els reixats de fusta del celler i plovién durant tot el dia insectes borratxos d'un gran reserva. I a més hi havia en l'aire una mena de llangor, un sospir mandrós, una tranquil·la certitud que les coses no acabarien mai, i si els homes treballaven com els era costum, sense descans i sense queixes, gaudirien en secret d'aquella tardor interminable que els deia que no s'oblidessin d'estimar.

Tanmateix, aquí tenim la petita dirigint-se a la clariana del bosc de l'est i es produeix de nou un esdeveniment inesperat. Comença a nevar. Comença a nevar tot d'una, i no amb aquells flocs tímids que deixen anar pelussa al cel gris i a penes fan com si es deixessin caure a terra, no, comença a nevar amb uns flocs densos, grossos com brots de magnòlia, i que s'amunteguen l'un damunt de l'altre per formar una pantalla ben opaca. Al poble, cap a les sis, tothom es va quedar sorprès: el pare que tallava llenya vestit amb una simple camisa de dril, el Marcelot que deixondia la canilla per la zona de l'estany, la Jeannette que pastava el pa, i altres que, durant aquella fi de tardor com un somni de la felicitat perduda, s'ocupaven, anaven i venien amb el cuir, la farina i la palla; sí, tots havien quedat parats i ara tanquen les baldes a les portes dels estables, feien tornar les ove-

lles i els gossos, i es disposaven a allò que fa gairebé tant de bé com la bella lassitud de la tardor: a la primera vetllada a la vora de la llar quan a fora neva d'una manera endimoniada.

Es preparaven i pensaven.

Pensaven, els que se'n recordaven, en un vespre de tardor de feia deu anys quan la neu havia caigut de sobte com si el cel s'esmicolés tot d'una en flocs immaculats. I sobretot pensaven en la granja de la petita, on acabaven de descobrir que ella no hi era i el pare s'havia encasquetat la seva gorra de pell i una jaqueta de caça que feia pudor de naftalina a cent metres.

—Que no ens la vinguin a prendre —va mormolar abans de desaparèixer enmig de la nit.

Va picar a les portes de les cases del poble on hi havia altres grangers, el mestre albarder, l'alcalde (que també era el cap dels peons municipals), el guardabosc i uns quants homes més. Pertot arreu, només va tenir una cosa a dir: *falta la petitona*, abans de marxar de nou cap a la porta següent, i darrere seu l'home demanava a crits la jaqueta o el gavany dels freds més crus, s'abillava i s'enfonsava dins de la tempesta cap a la propera casa. Se'n van aplegar així quinze a cal Marcelot, la dona del qual ja havia preparat una paellada de cansalada i una gerra de vi calent. S'ho van cruspir tot plegat en deu minuts entretallats per instruccions de batalla que no eren tan diferents de les que es donaven els matins de cacera, amb l'excepció que el trajecte dels porcs senglars no era cap misteri, mentre que la petita era més imprevisible que un follet. El pare, senzillament, com tots els altres, tenia la seva idea, perquè no creuen en les coincidències en aquelles contrades on Déu Nostre Senyor i la llegenda fan una bona parella i on se

sospita que tenen cops amagats que l'home de la ciutat fa temps que ha oblidat. A casa nostra, ja ho veieu, molt rarament s'apel·la a la raó per al rescat dels naufrags, sinó més aviat a l'ull, al peu, a la intuïció i a la perseverança, i és el que feien aquell vespre perquè es recordaven d'una nit semblant justament deu anys abans en què havien pujat fins al pas de la muntanya buscant algú el rastre del qual portava directament a la clariana del bosc de l'est. Tot i això, el pare temia per sobre de tot que, un cop arribats allà dalt, els nois no poguessin fer més que esbatanar els ulls, persignar-se i acotar el cap exactament igual que havien fet quan el rastre s'havia acabat bruscament al centre del cercle i s'havien trobat contemplant una neu llisa com la pell d'un nadó i un lloc verge i mut per on ningú, tots els caçadors ho haurien pogut jurar, havia passat des de feia dos dies.

Deixem-los pujar enmig de la tempesta.

La petita, al seu torn, ha arribat a la clariana. Neva. No té fred. El qui l'ha duta aquí parla amb ella. És un cavall blanc gros i bonic el pelatge del qual fumeja en el vespre i difon una boira clara en totes les direccions del món —cap a l'oest, on blaveja el massís del Morvan; cap a l'est, on van segar sense una pluja; cap al nord, on es desplega la planúria; i cap al sud, on els homes a penes han començat la pujada amb la neu fins a mitja cuixa i el cor esmicolat d'angoixa. Sí, un cavall blanc gros i bonic amb braços i cames, i també esperons, i que ni és cavall, ni home, ni porc senglar sinó una síntesi de tots tres, encara que sense parts acoblades —el cap del cavall es transforma per moments en el d'un home al mateix temps que el cos s'allarga

i s'adorna amb cascs que es retracten en potes de porcell i després creixen fins a convertir-se en les d'un porc senglar, i això continua indefinidament i la petita assisteix amb recolliment a aquesta dansa de les essències que es criden i es barregen traçant els passos del saber i de la fe. Ell li parla suaument i la boira es transforma. Llavors ella ho veu. No entén el que diu però veu un vespre de neu com aquell, al mateix poble on ella té la seva granja i sobre l'escalinata hi ha una forma blanca posada sobre la blancor de la neu. I aquella forma és ella.

No hi ha una ànima que no se'n recordi cada cop que es creua amb aquesta petita vibrant com un pollet la vida pura de la qual se sent palpitant fins a dins de l'espatlla i el cor. Va ser la tieta Angèle qui, en el moment d'anar a tancar les gallines, havia trobat la desgraciada, que la mirava amb el seu petit rostre ambrat dominat per uns ulls negres tan visiblement humans que ella es va quedar allà, amb el peu a l'aire, abans de refer-se i de cridar *una criatura en plena nit!* i després agafar-la en braços per portar-la a dins, aquella petita, a recer dels flocs quan encara nevava com una mala cosa. Una mica més tard, aquella nit, la tieta va declarar: *m'ha semblat que Déu Nostre Senyor em parlava*, i després va callar amb la sensació confusa que era impossible dir el capgirament de les voltes de la Terra que havia tingut lloc arran del descobriment del nadó dins dels seus bolquers blancs, la fissió enlluernadora de les possibilitats en camins desconeguts que rugien enmig de la nit de neu mentre es retractaven i es contreïen els espais i els temps —però almenys ella ho havia sentit i encomanava a Déu Nostre Senyor la cura de comprendre-ho.

Una hora després que l'Angèle hagués descobert la petita, la granja era plena de vilatans reunits en consell i el camp ple d'homes que seguien un rastre. Resseguien els passos solitaris que sortien de la granja i pujaven cap al bosc de l'est enfonsant-se a penes en una neu en la qual, tanmateix, tothom s'estacava fins al maluc. La resta ja se sap: un cop arribats a la clariana, van abandonar la batuda i van tornar al poble llastats per una tristesa pregona.

—Tant de bo... —va dir el pare.

Ningú no en digué res més, però tothom va pensar en la infortunada que, potser; i es van persignar.

La petita observava tot allò des del fons d'uns bolquers de batista fina, amb unes puntes de randa d'una manufactura desconeguda a la zona, on hi havia brodada una creu que va escalfar el cor de les avietes i dues paraules en una llengua desconeguda que els van espantar força. Dues paraules sobre les quals l'atenció de tothom es va concentrar en va fins que va arribar el Jeannot, l'encarregat de correus, que, per les circumstàncies de la guerra, aquella de la qual vint-i-un homes del poble no havien tornat i per la qual tenien un monument davant de l'ajuntament i de l'església, havia anat en uns altres temps molt avall endins del territori que es deia Europa —el qual no tenia altra localització, en l'esperit dels salvadors, que la de les taques roses, blaves, verdes i vermelles del mapa de la sala comunal, perquè, què és Europa quan unes fronteres estrictes separen uns pobles que només es troben a tres llegües d'uns altres?

Tanmateix, el Jeannot, que acabava d'arribar tot cobert de flocs i a qui la mare havia servit el cafè de sempre amb un raig generós d'aiguardent, va mirar la inscripció brodada al cotó setinat i va dir:

—Òndia, això és espanyol.

—N'estàs segur? —va preguntar el pare.

El mosso va acotar vigorosament un nas tot embriagat d'aiguardent.

—I què vol dir? —va preguntar de nou el pare.

—Com ho puc saber? —va respondre el Jeannot, que no parlava el bàrbar.

Tothom va acotar el cap i va digerir la notícia amb l'ajuda d'una nova ronda d'aiguardent. Així doncs, era una petita que venia de les Espanyes? Ves quina cosa.

Mentrestant, les dones, que no bevien, havien anat a buscar la Lucette, que havia parit i llavors alletava dos petits niats contra dos pits tan blancs com la neu de fora, i tothom mirava sense un gram de malícia aquells dos pits bells com pans de sucre i que també feien venir ganes d'engolir, tot sentint que una mena de pau s'instal·lava al món perquè tenien allà dos petits penjats d'unes mamelles nutrícies. Després d'haver ben mamat, la petita va fer un bonic rotet, rodó com una bala i tan sonor com un campanar, i tots van esclatar a riure i es van donar copets fraternals a l'espatlla. Es van relaxar, la Lucette es va cordar de nou la brusa i les dones van servir paté de llebre untat en llesques gruixudes de pa escalfades amb greix d'oca perquè elles sabien que era la debilitat del senyor capellà i a elles se'ls havia ficat al cap conservar la senyoreta en una casa cristiana. A més, allò no va causar els problemes que tindrien en un altre lloc si una petita hispànica anés a raure d'aquella manera a l'escalinata d'un quídam.

—Doncs bé —va dir el pare—, em sembla que la petita és a casa seva —i va mirar la mare, que li va somriure. Va mirar cadascun dels convidats, la mirada tipa dels quals es recreava en els nadons instal·lats sobre una manta al

costat de la gran estufa, i va mirar per fi el senyor capellà, que, aureolat de paté de llebre i de greix d'oca, es va aixecar i es va acostar a l'estufa.

Tothom es va aixecar.

No repetirem aquí una benedicció de capellà de poble; tot aquell llatí, quan els hauria agradat saber una mica d'espanyol, ens confondria massa. Però es van aixecar, el capellà va beneir la petita i cadascú va saber que la nit de neu era una nit de gràcia. Es recordaven del relat d'un ancià que els havia parlat d'una glaçada per morir-se de por tant com de fred quan es trobaven a la darrera campanya, de la qual sortirien victoriosos i condemnats per sempre pel record dels seus morts —la darrera campanya mentre les columnes avançaven enmig d'un capvespre lunar on ell mateix ja no sabia si els camins de la seva infantesa havien existit mai, i aquell avellaner del revolt, i els exams de Sant Joan, no, ja no en sabia res, i tots els homes igual que ell, perquè feia tant de fred, allà, tant de fred... Ningú no es pot imaginar el que va ser aquell destí. Però a l'alba, després d'una nit de desgràcia en què el fred derrotava els valents que l'enemic no havia sabut abatre, de sobte s'havia posat a nevar i aquella neu... aquella neu era la redempció del món perquè ja no gelaria sobre les divisions i aviat sentirien al front la tebiesa insigne i miraculosa dels flocs del desglaç.

La petita no tenia fred, no pas més que els soldats de la darrera campanya o els tipus que havien arribat a la clariana i, quiets com gossos d'atura, contemplaven l'escena. Més tard, no es recordaran amb claredat del que veuen tan netament com a plena llum del dia i a totes les preguntes contestaran amb el to vague del que busca dintre seu

un record embullat. La major part del temps diran només:

—Hi havia la petitona enmig d'una fotuda tempesta, però era ben viva i ben calenta i xerrava amb un animal que va marxar després.

—Quin animal? —preguntaran les dones.

—Ah, un animal —respondran.

I com que som al país on Déu Nostre Senyor i la llegenda, etc., s'atindran a aquesta resposta i simplement continuaran tenint cura de la criatura com si fos el Sant Sepulcre.

Un animal singularment humà, tal com tothom ho percebia en mirar unes ones tan visibles com la matèria arremolinant-se al voltant de la petita, i era un espectacle desconegut que els provocava un curiós calfred, com si la vida de sobte s'obrís en dos i per fi es pogués mirar a dins. Però, què es veu a dins de la vida? S'hi veuen arbres, fusta, neu, potser un pont, i paisatges que passen sense que l'ull els pugui retenir. S'hi veu el treball i la brisa, les estacions i les penes, i cadascú hi veu un quadre que només pertany al seu cor, una corretja de cuir en una capsa de llauna, un racó de camp on hi ha legions d'arços, el rostre arrugat d'una dona estimada i el somriure de la petita contant una història de granotes. Després ja no s'hi veu res. Els homes recordaran que el món va caure de nou dempeus amb una deflagració que va deixar tothom bocabadat —després de la qual cosa van veure que la clariana estava neta de boira, que nevava com si s'haguessin d'ofegar i que la petita era dreta tota sola al centre del cercle, on no hi havia altres empremtes que les seves. Llavors tothom va baixar de nou fins a la granja, on van instal·lar la criatura davant d'un bol de llet bullent i on els homes es van alliberar a tota pressa

dels fusells perquè allà hi havia un fricassé de bolets amb paté de morro i deu ampolles de vi de criança.

Aquesta és la història de la nena que tenia ben agarrada una pota de porc senglar gegant. A dir veritat, ningú sabia explicar-ne ben bé el sentit. Però cal dir encara una cosa: les dues paraules que hi havia brodades al revers de la batista blanca en un bell espanyol sense complement ni lògica, i de l'existència de les quals la petita s'assabentarà quan ja haurà abandonat el poble i engegat les maniobres del destí —i abans d'això cal dir també una altra cosa: tot ésser humà té el dret de conèixer el secret del seu naixement. Així és com preguem a les nostres esglésies i als nostres boscos i marxem a córrer món perquè hem nascut enmig d'una nit de neu i hem heretat dues paraules que vénen de les Espanyes.

Mantendré siempre.